

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Szemantika

Egyetemi tanév: 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar és Általános Nyelvészeti Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (önálló szak)
1.7. Képzési forma	Nappali tagozatos képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Szemantika				A tantárgy kódja		LLM2026			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Dimény Hajnalka egyetemi tanársegéd								
2.4. Tanulmányi év		I.	2.5. Félév		2.	2.6. Értékelés módja		V	2.7. Tantárgy típusa		DSIN

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					23
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					1
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					56
3.8. A félév összórászám					98
3.9. Kreditszám					4

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	-
4.2. Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	Szemináriumi terem, nyomtatott segédesszközök

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Szakmai/kulcs-kompetenciák	C1.1 A fogalmak meghatározása, az általános nyelvészeti szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete. C1.4 A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése a nyelv tanulmányozása során. C1.5 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy nyelvészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált. C2.2 A szóbeli vagy írásbeli üzenet és a kontextus kapcsolatának értelmezése, a tartalom érveléstechnikáinak és felépítésének magyarázata anyanyelven, valamint románul/idegen nyelven. C2.5 Vitaindítók szervezése, egy esettanulmány előkészítése és megvédése. C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása. C3.2 A mai nyelvi jelenségek ismerete és értelmezése. Az anyanyelv fő változásainak, valamint a normák és nyelvhasználatbeli különbségek ismerete. C3.3 Bármely szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozás elemzése; az elméleti tudás gyakorlatba ültetése (az anyanyelv tanítása, a verbális kommunikáció megfigyelése és fejlesztése).
Transzverzális kompetenciák	CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát. CT2 Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A hallgatók megismerkednek a szemantika alapjaival és vizsgálati módszereivel.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat a nyelvi jelentés legérdekesebb és legkutatottabb problémáival, jelenségeivel úgy, hogy mindeközben arra is rávilágítást nyerjenek, hogy a különböző szemantikai irányzatok milyen megközelítéseket alkalmaznak e jelenségek magyarázatára. Az órák célja az alább felsorolt jelenségek ismerete és értő vizsgálata, ennek eredményeképpen a hallgatók általános képet kapnak a szó- és mondatjelentés legfontosabb kérdéseiről, és ezáltal elmélyíthetik a nyelvtudomány céljaira, módszereire és elveire vonatkozó általános tudásukat is.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezető beszélgetés, gyakorlatok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Jelek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Jelentés és jelentéstan. Jelentésfelfogások	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Jelentéstípusok	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Szemantika vs. pragmatika	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Fogalmi hierarchia és szinonímia	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Antonímia és ellentmondás	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Poliszémia és homonímia	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	

Az igei argumentumszerkezet és a tematikus szerepek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
A mondat külső és belső időszerkezete I.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
A mondat külső és belső időszerkezete II.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Esettanulmány: a predikatív határozói igeneves szerkezetek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
A szemantika helye a nyelvészeti diszciplínák között. Szemantikák	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
Összefoglalás, felkészülés a vizsgára	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	

Könyvészet

Kenesei István 2011. Jelentések. In uő: *A nyelv és a nyelvek*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 142–55.

Kiefer Ferenc 2006. *Aspektus és akcióminőség. Különös tekintettel a magyar nyelvre*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 16–33.

Pethő József 2004. *Jelentéstan*. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 9–105.

Németh Boglárka 2012. A magyar aspektusrendszer. In uő: *Az aspektus a magyar nyelvben*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 78–110.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. A szemináriumi témák bemutatása, az elvárások megbeszélése	Prezentáció, vitaindító, vita	
2. Nyelvi jelentés és értékelés I. Szentimentelemzés Kötelező olvasmány: Szabó Martina Katalin: A nyelvi értékelés mibenléte a számítógépes értékeléselemzés (szentimentelemzés) szempontjából. In: <i>LingDok</i> 15 (2016), 153–172. (Elérhetőség: https://acta.bibl.u-szeged.hu/63028/1/lingdok_015_153-172.pdf , 2026. febr. 10.)	A tanulmány közös olvasása-értelmezése.	A cél az értő olvasás. Ennek érdekében minden tanulmányt előzetesen ismerniük kell a hallgatóknak, jegyzetekkel, összefoglalókkal kell érkezniük az órára.
3. Nyelvi jelentés és értékelés II. Polaritásváltás Kötelező olvasmány:	A tanulmány közös olvasása-értelmezése.	A cél az értő olvasás. Ennek érdekében minden tanulmányt előzetesen ismerniük kell a hallgatóknak, jegyzetekkel,

Kugler Nóra: A nyelvi polaritás kifejezésének egy mintázata, avagy milyen a <i>félelmetesen jó</i>? <i>Magyar Nyelvőr</i> 138/2 (2014), 129–139. (Elérhetőség: https://real.mtak.hu/18319/1/138201.pdf , 2026. febr. 10.)		összefoglalókkal kell érkezniük az órára.
4. Nyelvi jelentés és értékelés III. Saját vizsgálat bemutatása és megbeszélése A feladatokat a hallgatók az előző órán kapják meg, és előzetesen ki kell dolgozniuk azokat.	Prezentáció, közös megbeszélés	A feladatok célja az olvasottak elmélyítése gyakorlati alkalmazás által. Ehhez konkrét feladatot kell majd elvégezni és bemutatni az eredményeket, tanulságokat.
5. Nyelvi elfogultság és a nyelvi kategória modell I. Kötelező olvasmány: Szabó Zsolt Péter, Banga Csilla, Ferenczhalmy Réka, Fülöp Éva, Szalai Katalin, László János: A nyelvbe kódolt társas viszonyok. Az implicit szemantika szociálpszichológiai kutatása. <i>Pszichológia</i> 30/1 (2010), 1–16.	A tanulmány közös olvasása-értelmezése.	A cél az értő olvasás. Ennek érdekében minden tanulmányt előzetesen ismerniük kell a hallgatóknak, jegyzetekkel, összefoglalókkal kell érkezniük az órára.
6. Nyelvi elfogultság és a nyelvi kategória modell. II. Saját vizsgálat bemutatása és megbeszélése A feladatot a hallgatók az előző órán kapják meg, és előzetesen ki kell dolgozniuk azokat.	A tanulmány közös olvasása-értelmezése.	A feladatok célja az olvasottak elmélyítése gyakorlati alkalmazás által. Ehhez konkrét feladatot kell majd elvégezni és bemutatni az eredményeket, tanulságokat.
7. Jelentésváltozás és grammatikalizáció Kötelező olvasmány: Ladányi Mária: Jelentésváltozás és grammatikalizáció – kognitív és szerves nyelvészeti keretben. <i>Magyar Nyelv</i> 98 (1998), 407–423. (Elérhetőség: https://www.c3.hu/~magarynyelv/98-4/ladanyi.pdf, 2026. febr. 10.)	A tanulmány közös olvasása-értelmezése.	A cél az értő olvasás. Ennek érdekében minden tanulmányt előzetesen ismerniük kell a hallgatóknak, jegyzetekkel, összefoglalókkal kell érkezniük az órára.
Könyvészet:		

Lásd az egyes témáknál.

Az olvasmányok ismerete kötelező.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

10. Értékelés			
Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A megbeszélte jelenségek ismerete.	Az írásbeli vizsgadolgozat és az órai feladatok pontozása.	70%
	A bemutatott szemantikai jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi adatok megfelelő azonosítása és elemzése		
	Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata.		
10.5 Szeminárium / Labor	Az olvasmányok ismerete, órai részvétel, kérdések megfogalmazása	30%	30%
	Feladatok megoldása	70%	
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
- A szemantikai alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében. - Aktív részvétel az előadásokon végzett egyéni és csoportmunkákban. - Az előadások 50%-án való részvétel. - A szemináriumok 80%-án való részvétel. - Az előadásokon és szemináriumokon való jelenlét feltétele: a diákok csak kérésre, az órai tevékenység részeként használnak telefont óra közben, és minimalizálják az egyéb elektronikus eszközök (pl. táblagép, laptop) használatát is (kizárólag jegyzetelésre, amennyiben feltétlenül szükséges). - A szemináriumi feladatok elvégzése.			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							

Kitöltés időpontja:
2026.01.20.

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2026.01.30.

Intézetigazgató:

általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása